

4) прізвиська, дані людям у різні періоди життя	15	10,6
5) прізвиська, мотивовані територіальною чи етнічною характеристикою особи	2	1,4
6) прізвиська, мотивовані іменем або прізвищем носія	54	38,2
УСЬОГО	141	100

Висновки. Мотиви прізвиськової номінації зумовлені соціальними, географічними, ситуативними, фізичними та іншими чинниками. Аналіз мотивів номінацій шкільних прізвищ в с. Озерна Зборівського району показав, що домінуючими їх мотивами виникнення є ті, що несуть більшу інформативність і добре виконують функцію ідентифікації: це зовнішні особливості особи та офіційні антропоніми (прізвища та імена). Значно менша кількість прізвищ, що вмотивовані територіальною чи етнічною характеристикою особи та особливостями мовлення, оскільки кількість учнів з такими особливостями невелика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко Л. О. Українська ономастика. Антропоніміка : навчальний посібник / Людмила Олександрівна Кравченко . – Київ : Знання, 2014 . – 172 с.
2. Чучвара А. Когнітивні чинники формування неофіційного найменування сільського школяра (на матеріалі опитування учнів загальноосвітніх шкіл Львівської області) / А. Чучвара // Українознавство. - 2013. - № 2. - С. 127-131.
3. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: дис. ... доктора філол.наук: 10.661 / Чучка Павло Павлович. – Ужгород, 1969. – 987 с.

Пащак А.

Науковий керівник – проф. Палихата Е. Я.

НАВЧАННЯ ВІДМІНЮВАННЯ КІЛЬКІСНИХ ЧИСЛІВНИКІВ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. На початку XXI століття в українському соціумі спостерігаються процеси глобалізації всіх сфер суспільного життя, у результаті чого відбувся розвиток методики навчання української мови старших школярів. Оволодіння учнями українською мовою є важливою умовою і основним засобом їх мовно-мовленнєвого розвитку та інтелектуального зростання, що забезпечує готовність здобувати подальшу сучасну освіту.

Вивчення числівника учнями відбувається нелегко, постає багато проблем із їх відмінюванням.

Актуальність дослідження. Вивчення числівника зумовлена вимогами сучасного суспільства щодо вдосконалення методики вивчення числівника та його відмінювання, неповним дослідженням цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми теорії та методики формування орфографічної грамотності в учнів у різний час займалися лінгвісти: В. К. Іваненко, О. С. Скорик, П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук, М. І. Пентиліук. **Виділення не вирішених раніше частин проблеми** визначається обґрунтованістю основних теоретичних положень і висновків: розробкою лінгводидактичних засад та системою засвоєння знань і формування умінь і навичок відмінювання числівників учнями шостого класу; запропонованими інтерактивними методами навчання і відповідними педагогічними прийомами. **Мета роботи полягає** у теоретичному обґрунтуванні методики засвоєння знань і розробці системи вправ відмінювання кількісних числівників.

Для досягнення мети роботи потрібно розв'язати такі **завдання**:

1. Окреслити лінгводидактичні особливості вивчення відмінювання кількісних числівників.
2. Запропонувати методику засвоєння правил відмінювання кількісних числівників у шостому класі основної школи.
3. Скласти систему вправ для формування умінь відмінювання кількісних числівників.

Виклад основного матеріалу.

Формування граматичного поняття «числівник» починається з виявлення в цій частині мови таких її ознак, як лексичне значення (називає точно визначену кількість предметів) і питання, на яке відповідає. Закріплення знань про числівник передбачає виконання ряду вправ, які досліджуємо, а саме: випишування з тексту числівників; утворення словосполучень, до складу яких входять числівники; утворення від кількісних числівників порядкових; читання математичних виразів, записаних цифрами.

Під час вивчення відмінювання кількісних числівників використовуємо відповідні методи навчання, як способи взаємодії вчителя й учнів за умови керівної ролі вчителя, спрямованої на досягнення мети навчання. До них належать методи навчання, які класифікуються:

- 1) за джерелом знань: слово (розповідь) учителя; бесіда; аналіз мови (спостереження за мовою, граматичний розбір); вправи; використання наочних посібників (схем, таблиць та ін.); робота з навчальною книгою; екскурсія [1, с. 51].
- 2) за рівнем пізнавальної діяльності учнів класифікуються на: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемний виклад; частково-пошуковий, або евристичний; дослідницький [1, с. 52].

3) за способом взаємодії учителя й учнів на уроці виділяють такі методи навчання: усний виклад учителем матеріалу (розповідь, пояснення); бесіда вчителя з учнями; спостереження учнів над мовою; робота з підручником; метод вправ [1, с. 52].

Найбільш доречними для навчання відмінювання кількісних числівників вважаємо такі методи навчання: 1) слово (розповідь) учителя (необхідно подати учням навчальну інформацію про числівник, забезпечити її сприйняття, осмислення, запам'ятовування); 2) бесіда вчителя з учнями (учитель та учні обмінюються думками з теми, що вивчається, завдяки чому доходять потрібних висновків та узагальнень, формулюють визначення, правила); 3) використання наочних посібників (схем, таблиць), (учитель для кращого засвоєння матеріалу подає таблицю з усіма типами відмінювання числівників); 4) метод вправ (для набуття необхідних практичних умінь та навичок використати підготовчі вправи, а саме: знайти у реченні числівник, вказати до якого розряду відноситься, який за будовою); 5) пояснювально-ілюстративний метод (вчитель дає готову інформацію про числівник за допомогою усного слова та шляхом практичного показу способів діяльності (зразків відмінювання).

Методи навчання української мови функціонували за допомогою прийомів навчання, як компоненти конкретних дій учителя й учнів, які підпорядковані загальному напрямку роботи, загальним установкам, визначеними вимогами методу [4, с. 96]. Для вивчення відмінювання кількісних числівників пропонуємо використовувати такі прийоми навчання: 1) узагальнення значення (на які питання відповідає числівник; предметність, ознака, дія, спосіб); 2) які граматичні форми властиві числівникам (рід, число, відмінок); 3) синтаксична роль (у функції якого члена речення найчастіше виступає).

Під час вивчення числівників використовуємо засоби навчання, які складаються з трьох компонентів: а) навчального, дидактичного матеріалу, що лежить в основі змісту навчання: мовні поняття і терміни за шкільною програмою; правила і приклади мовних одиниць, які вживаються у процесі навчання для ілюстрації визначень і правил, для вправ; приклади вживання мовних одиниць у мовленні, тобто тексти; б) методів та прийомів навчання; в) організації навчально-виховної роботи з української мови: уроки та їх системи, самостійні домашні заняття чи заняття у групі продовженого дня.

Найбільш доцільними засобами під час вивчення відмінювання кількісних числівників виявились: наочність (використання схем та таблиць, пов'язаних з відмінюванням числівників, що допоможе сконцентрувати увагу учнів на найважливішому для запам'ятовування; використання навчального підручника) і технічні засоби навчання (аудіовізуальні (використання презентації про типи відмінювання кількісних числівників).

Для виконання тренувальних вправ використали класифікацію В. О. Онищука: підготовчі, вступні тренувальні (за зразком, за інструкцією, за завданням), завершальні. Підготовчі вправи проводяться безпосередньо перед вивченням нового матеріалу. Основна їх дидактична мета – забезпечити пізнавальну й психологічну підготовку до сприймання нового матеріалу, зацікавити дітей, актуалізувати в них чуттєвий і практичний досвід, який має стати опорою свідомого засвоєння програмового матеріалу.

Вступні вправи проводяться безпосередньо після опрацювання нового матеріалу. Вони допомагають глибше усвідомлювати поняття і правила, виробляти уміння й навички застосовувати теоретичні знання на практиці. У ході виконання цих вправ використовують прийом умотивування, щоб визначити ступінь усвідомлення правила, його визначення.

Система тренувальних вправ сприяє закріпленню мовних умінь та навичок. Підвищується ступінь труднощів їх виконання, вищим стає рівень самостійності у навчанні. Серед тренувальних вправ, насамперед, ми виділяли вправи за зразком: дібрати свої приклади на відповідне правило, виписати із підручника, орфографічного словника чи художнього тексту відповідний матеріал. Під час проведення вправ за інструкцією, вчитель визначає послідовність роботи і прийоми виконання, але точного зразка для копіювання вже не дає. Сюди належить робота зі словником, вибіркового диктанта, завдання на добір синонімів, антонімів, робота над орфографічними і пунктуаційними помилками, виконуються різного типу порівняльні завдання.

Найскладнішим видом тренувальних вправ вважаються вправи за завданням. Вони проводяться тоді, коли учні вже в основному оволоділи потрібними прийомами роботи й можуть застосовувати їх самостійно. Учитель чітко формулює завдання і мету роботи, визначає відповідний матеріал, а дії, прийоми, операції і послідовність їх застосування учні визначають самі. До такого виду завдань належать насамперед різні види розбору, невеликі самостійні практичні завдання. Учні виконують роботи графічного характеру: складають схеми порівняльного, узагальнювального характеру, алгоритми розпізнавання. У процесі цієї роботи формуються й удосконалюються практичні мовні вміння і навички [2, с. 119].

Як завершальні вправи ми проводили проблемні завдання практичного характеру, творчі роботи, а з метою перевірки – контрольні роботи. Проблемні завдання передбачали застосування набутих умінь та навичок у нових умовах [2, с. 120].

Підготовча вправа на етапі актуалізації опорних знань має завдання: пояснити значення кожного фразеологізму, визначити числівники та вказати їхню синтаксичну роль; вступна вправа – замінити цифри відповідними словами та визначити відмінки числівників; у тренувальних вправах за зразком, виконуються завдання: прочитати фразеологізми з числівниками, вказати якими словами-синонімами їх можна замінити; за інструкцією – кодовий диктант, де потрібно вставити у фразеологізми пропущені числа; за завданням – потрібно провідмінити числівники; завершальну вправу у вигляді вибіркового диктанту.

Висновок. Отже, для вивчення числівників ми врахували наявні досягнення лінгвістики й лінгводидактики, методи, прийоми, засоби навчання відмінювання кількісних числівників учнів основної школи, запропонували відповідну класифікацію вправ і завдань для закріплення вивченого.

Перспективи подальших досліджень полягають у створенні теоретичної основи вивчення відмінювання кількісних числівників, визначенні лінгвістичних основ вивчення числівника, психологічних і дидактичних засад опрацювання і вивчення частини мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко В. М. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. / В. М. Бойко, Л. Б. Давиденко. – К. : Академ. видав, 2014. – 248 с.
2. Методика викладання української мови в середній школі: Навч. посібник / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик; За ред. І. С. Олійника. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К : Вища шк., 1989. – 439 с.
3. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів : Українська мова. 5-9 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2017. – 160 с.
4. Наумчук М. М., Лушпинська Л. П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль : Астон, 2003. – 132 с.

Шняк О.

Науковий керівник – доц. Розумович О. А.

АНАЛІЗ ТВОРУ УМБЕРТО ЕКО «ІМ'Я РОЗИ»

«Завдання філософії не в тому, щоб заспокоювати, а в тому, щоб бентежити», -- переконує в цьому знову і знову. Нам було запропоновано проаналізувати фразу « Вчорашня роза зостається в імені, голі маємо ймена». Чому саме «Ім'я рози»? Ніяк не могла розібратися, чому автор обрав саме таку назву.

Мета нашої статті полягає в аналізі твору Умберто Еко «Ім'я рози».

Актуальність полягає в тому, щоб зацікавити читачів твором Умберто Еко. Роман підійде для людей, які люблять історичні романи, а також тим, хто цікавиться історією християнства у його католицькому варіанті. Тим, хто любить Італію і все з нею пов'язане. А також тим, хто згоден витратити багато годин свого життя на пошук відповіді на питання: «Що таке істина?»

Прочитавши назву багато хто вирішує, що твір буде розказувати про якусь гарненьку особу жіночої статі з іменем Роза. Після прочитання 573 сторінок у всіх дуже змінюється думка. Відразу зауважу – слово «роза» вживається аж один раз на останній сторінці. Мені було не зовсім ясно, що мається на увазі під розою в останньому реченні, проте на цей рахунок у мене два припущення. Перше – це роза як символ середніх віків, а друге значення не викликає сумнівів – це та дівчина, з якою Адсо мав короткий, але незабутній зв'язок. Спочатку У. Еко хотів назвати книгу “Абатство злочинів”, але такий заголовок налаштував читачів на детективний сюжет і збив би з пантелику тих, кого цікавить тільки інтрига. Заголовок “Ім'я рози”, відзначає У.Еко, підійшов йому, “тому що роза – це символічна фігура, насичена змістами настільки, що змісту в неї майже немає... Назва, як і задумано, дезорієнтує читача... Назва повинна заплутувати думки, а не дисциплінувати їх”. У такий спосіб письменник підкреслює, що текст живе своїм власним життям.

В основу твору фактично покладена історія розслідування низки загадкових вбивств, що сталися в листопаді 13247 року в одному з італійських монастирів (шість вбивств за сім днів, упродовж яких відбувається дія в романі).

Еко не просто описує чотирнадцяте століття, він кидає читача в саму його гущу. Ми можемо познайомитися з історичними особами, які жили в той час, - Бернардом Гі, Убертином з Казане, Михаїлом з Чезени. Чесно кажучи, приблизно сорок перших сторінок твору дійсно нудні. Звісно, якщо Ви – архітектор і цікавитесь будівлями епохи 13 століття, то Вам буде цікаво.

А може, Ви – історик що вивчає той період, то вам теж багато що порадує душу. Але особисто мене ці сторінки не надихали. Кожен раз, перегортаючи сторінку, я чекала , що от-от будуть якісь події. Проте сам зміст твору незрівнянний. Еко десь знайшов щоденник юного монаха Адсо (жив у 13 столітті) і просто передав його зміст. Але не думайте, що просте переписування щоденника принесло всесвітню славу Умберто Еко. Він здійснив колосальну роботу для того, щоб твір став шедевром.

Отже, тепер нам відомо, що розповідь ведеться від імені Адсо. Та Адсо не є головним героєм твору, в центрі роману — Адсів учитель і ментор, англійський францисканець Вільям з Баскервіля. Вже самими іменами